

Sociaal en Cultureel Planbureau

Grijs is goud

De weg naar betekenisvolle participatie van ouderen

Crétien van Campen
11 juni 2025

Deze presentatie

1. Aandacht voor ouderen in beleid
2. Kansen en belemmeringen voor:
 - ◇ Bevorderen van vitaliteit
 - ◇ Maatschappelijke participatie
 - ◇ Betrekken van ouderen bij beleid
3. Conclusies: Golden Oldies?

Aandacht voor ouderen in beleid: historie

- > Van zorg binnen de familie via zorg door de overheid naar participatiesamenleving
- > Van autonomie als zelfstandigheid en emancipatie naar autonomie als onafhankelijkheid

Aandacht voor ouderen in beleid: in het nu

Ouderen als bron van:

Zorg

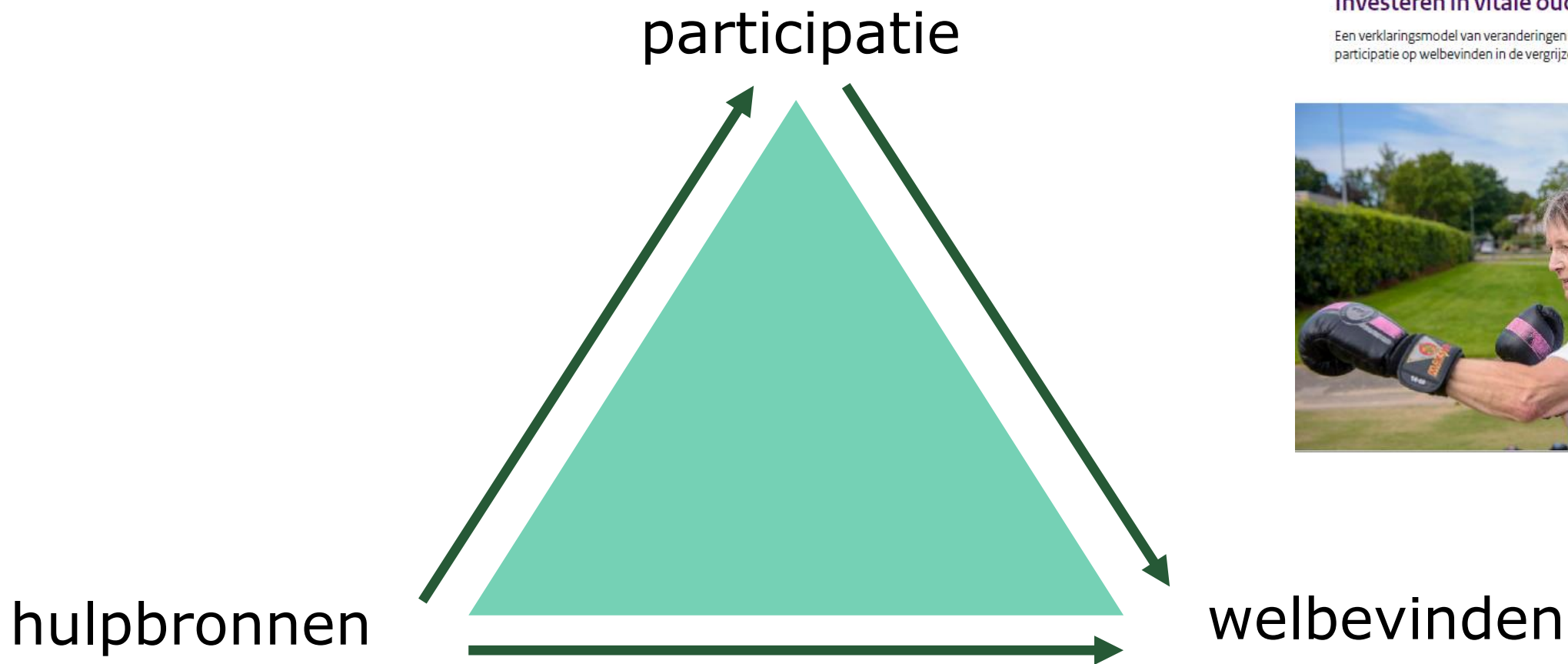
(vitaliteit,
welbevinden,
gezondheid)

**Maatschap-
pelijke
participatie**

**Kennis voor
beleid**

Vitaliteitsmodel

Investeren in vitale ouderen

Een verklaringsmodel van veranderingen in hulpbronnen en participatie op welbevinden in de vergrijzende samenleving

Hulpbronnen

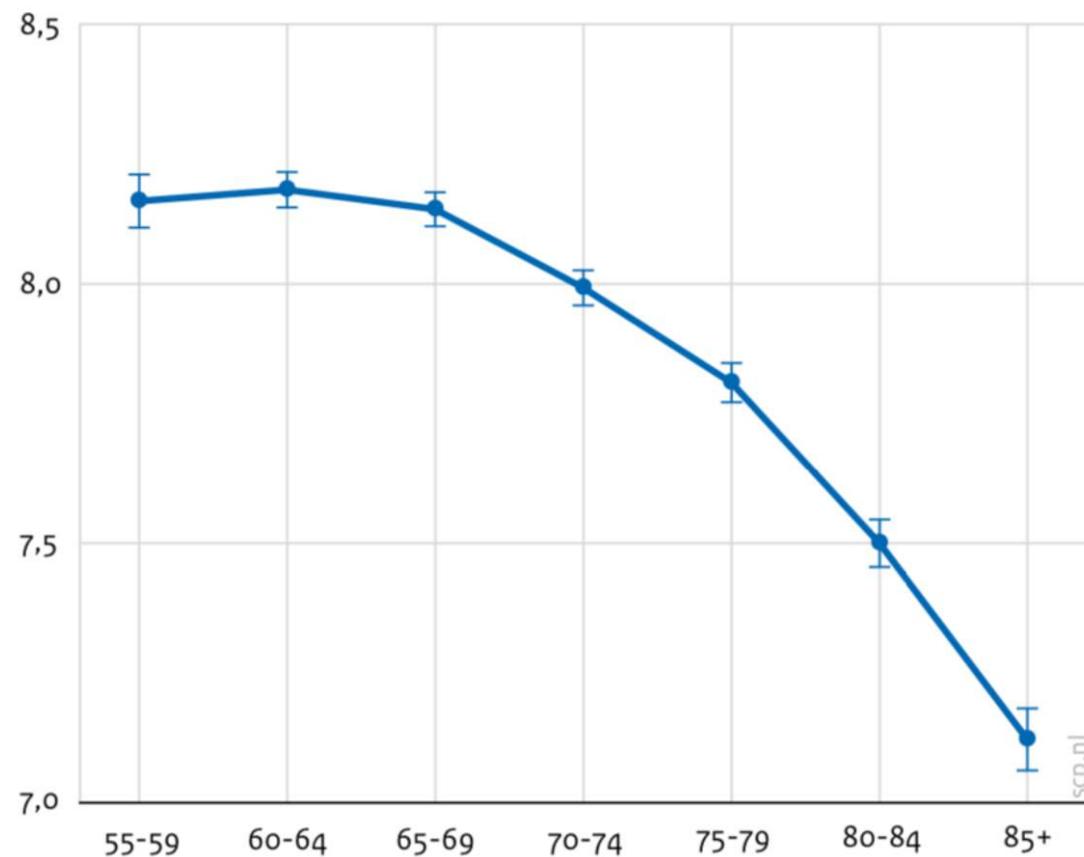
- > 6% van de Nederlanders in kwetsbare positie door gebrek aan hulpbronnen (zoals inkomen, sociaal netwerk, zelfvertrouwen)
- > Ook veel ouderen in deze groep

Ontwikkeling welbevinden (vanaf 55 jaar)

Vooraf afname
betekenisvol contact
en positieve gevoelens.

Vitaliteit verlengen

Twee kantelmomenten in leven ouderen:

- > afhankelijkheid van anderen bij dagelijkse activiteiten
- > afhankelijkheid van intensieve zorg.

Uitstellen van die momenten door:

- > actief leven, betaald- en vrijwilligerswerk
- > voorkomen van eenzaamheid.

11 juni 2025

Maar.. druk op ouderen

- > Meer mantelzorg nodig:
Stijging van 70% tot 2040 door vergrijzing en rem op zorgkosten
- > Gevolg: veel ouderen belast met mantelzorgtaken
- > Maar ook meer betaald werk:
In 2014 had 15% van 65+ers betaald werk; in 2023 was dat 26%.

Luisteren naar ouderen

- > Eén op de vijf Nederlanders is 65 jaar of ouder, in 2050 is dat één op de vier!
- > Wat vinden zij van beleid gericht op hun vitaliteit, gezondheid en welbevinden?
- > Hoe definiëren zij zelf wat 'betekenisvolle participatie' inhoudt?

Naar wie wordt geluisterd?

(Te) veel

- mensen in grote steden
- theoretisch opgeleiden
- mensen uit de Randstad
- mensen met hoog inkomen

(Te) weinig

- mensen in de periferie
- jongeren
- mensen met laag inkomen
- ouderen

Belemmeringen voor participatie

1. Wantrouwen:
 - a. Laag politiek vertrouwen
 - b. Negatieve ervaringen met de overheid
2. Gevoel van competentie
3. Regels en systemen.

Negatieve ervaringen met de overheid

- Mensen vragen geen hulp uit angst bestraft te worden;
- ervaren hoge drempels bij aanvragen;
- ontmoeten een verkokerd system;
- voelen zich niet gehoord;
- en van het kastje naar de muur gestuurd

Bron: Onderzoek Zien, luisteren, helpen (SCP, 2024).

Beter luisteren en meer participeren: Nodig ouderen uit aan de ontwerptafel van beleid

Voorbeeld: photo-voice project

- > Project van Leyden Academy en SCP, gericht op betekenisvolle participatie
- > Ouderen uit Amsterdam-Oost en Den Haag Laak maakten foto's van hun eigen buurt en leven
- > Vraag was: hoe zou u mee willen doen?

Betekenis photo-voice project

Stap 1: toename zelfvertrouwen door herkenning in elkaars verhalen

Stap 2: sociaal vertrouwen in buurtbewoners

Stap 3: institutioneel vertrouwen in buurtwerkers en gemeenteambtenaren

Succesfactor: empathie en loslaten van eigen werkwijzen van beleidsmakers.

**Meer weten?
Lees het e-magazine!**

Door onze ogen

Fotoverhalen van ouderen uit twee stadswijken

Tot slot: Golden oldies?

- > Accent in beleid ligt sterk op *maatschappelijke bijdrage (werken en zorgen)*
- > Is niet vanzelfsprekend goed voor vitaliteit
- > Daarom:
 - ◇ Wees zuinig op inzet van ouderen
 - ◇ Echte participatie begint bij henzelf (als expert van eigen leefwereld)
 - ◇ Betrek ouderen bij ontwikkeling van beleid; ook mensen met weinig fysieke, mentale en sociale hulpbronnen.

Sociaal en Cultureel Planbureau

Dank voor jullie aandacht

Crétien van Campen

www.scp.nl

[@SCPonderzoek](https://twitter.com/SCPonderzoek)

[Sociaal en Cultureel Planbureau](https://www.linkedin.com/company/sociaal-en-cultureel-planbureau)